

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ.189.01.04 ПЗ

Виконав:

студент групи: 213–ФС–Д24

спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
(роботу виконано самостійно, відповідно
до принципів академічної доброчесності)
Колодруб С.С.

Керівник: доцент, канд. екон. наук
Бойко Д. І.

Рецензент: професор, д–р екон. наук
Токмакова І. В.

2025

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінанси, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри,
професор, д-р екон. наук

О.Г.Кірдіна

«30» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Колодруб Сергію Сергійовичу

1 Тема «Платіжні системи в Україні та перспективи їх цифрової трансформації» керівник Бойко Дмитро Іванович, канд. екон. наук, доцент затверджені розпорядженням по економічному факультету від від «27» лютого 2025 року №63/25

2 Строк подання студентом закінченої роботи «10»січня 2026 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми дипломної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну, економічну інформацію про об'єкт дослідження для виявлення сутності і ролі платіжних систем у функціонуванні державних фінансів.

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретичні аспекти структури, управління та класифікації платіжних систем, сутність поняття «платіжна система», класифікацію платіжних систем, методичні положення та організаційні засади оцінювання платіжних систем; здійснити моніторинг платіжних систем в Україні до 2024 р., оцінити ринок платіжних систем в Україні та вплив цифрової економіки на розвиток платіжних систем в Україні.

5 Перелік графічного матеріалу: характерні ознаки платіжної системи, уніфікована структура окремої платіжної системи, класифікація видів платіжних

систем, ринок платіжних систем в Україні, аналіз показників діяльності карткових платіжних систем, сучасний стан платіжного ландшафту України, динаміка ВВП, грошей поза банками (M_0) та співвідношення M_0 до ВВП в Україні в 2016–2024 рр., результати аналізу показників щорічних темпів приросту безготівкової грошової маси в найбільш ліквідній формі та темпів приросту ВВП, SWOT – аналіз розвитку платіжного ринку України

6 Дата видачі завдання «30» вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Стан виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	30.09.2025 05.10.2025	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	06.10.2025 15.10.2025	
Консультація з керівником щодо організації роботи	16.10.2025 20.10.2025	
Огляд джерел інформації	21.10.2025 01.11.2025	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	02.11.2025 18.11.2025	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	19.11.2025 04.12.2025	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	05.12.2025 19.12.2025	
Перед захист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	27.12.2025 10.01.2026	

Студент _____ Колодруб С.С.

Керівник _____ Бойко Д.І.

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 16 слайдів презентації, 90 аркушів пояснювальної записки формату А4, що включає 18 рисунків, 16 таблиць, 45 літературних джерел.

Актуальність теми дослідження. Дослідження платіжних систем в Україні та перспектив їх цифрової трансформації є надзвичайно актуальним з огляду на потребу модернізації національної фінансової інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності економіки, сприяння розвитку безготівкових розрахунків, а також адаптації до світових стандартів і технологічних трендів.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та методичних основ функціонування платіжних систем, а також визначення перспектив їх подальшого розвитку в умовах глобальних технологічних змін та воєнного стану.

Об'єктом дослідження є процес розвитку платіжних систем в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти ефективного функціонування платіжних систем.

Методи дослідження – методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, систематизації, логічного підходу, групування та узагальнення, порівняльного аналізу й економіко–статистичний, моделювання та системного аналізу економіко–математичні.

Інформаційною базою дослідження є міжнародні дослідження та звіти центральних банків і міжнародних фінансових організацій, наукові праці українських і зарубіжних учених, законодавчі та нормативно–правові акти, матеріали науково–практичних конференцій, статистична інформація, періодичні видання, інформація центральних банків і платіжних організацій платіжних систем у всесвітній інформаційній мережі Інтернет тощо.

Ключові слова: ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ, ПЛАТІЖНА ІНФРАСТРУКТУРА, БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ, ГОТІВКОВИЙ ОБІГ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ, ВВП, ГРОШОВА МАСА, ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ, ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА, КІБЕРБЕЗПЕКА, ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ, ПЛАТІЖНИЙ РИНОК УКРАЇНИ.

ANNOTATION

This qualification thesis includes 15 presentation slides and 90 A4 pages of the explanatory note, which contains 18 figures, 16 tables, and 45 literature sources.

Relevance of the research topic. The study of payment systems in Ukraine and the prospects for their digital transformation is highly relevant due to the need to modernize the national financial infrastructure, enhance the competitiveness of the economy, promote the development of cashless payments, and adapt to global standards and technological trends.

The purpose of the research is to substantiate the theoretical and methodological foundations of the functioning of payment systems and to identify prospects for their further development under conditions of global technological changes and martial law.

The object of the research is the development of payment systems in Ukraine.

The subject of the research comprises the theoretical principles, methodological approaches, and practical aspects of the effective functioning of payment systems.

Research methods include analysis and synthesis, induction and deduction, systematization, logical approach, grouping and generalization, comparative analysis, economic and statistical methods, modeling, and systems analysis, as well as economic and mathematical methods.

The information base of the research consists of international studies and reports of central banks and international financial organizations, scientific works of Ukrainian and foreign scholars, legislative and regulatory acts, materials of scientific and practical conferences, statistical data, periodicals, and information from central banks and payment system organizations available on the global Internet, etc.

Keywords: PAYMENT SYSTEMS, PAYMENT INFRASTRUCTURE, CASHLESS PAYMENTS, CASH CIRCULATION, DIGITALIZATION OF THE FINANCIAL SECTOR, GDP, MONEY SUPPLY, FINANCIAL STABILITY, SHADOW ECONOMY, CYBERSECURITY, FINANCIAL LITERACY, UKRAINIAN PAYMENT MARKET.

Зміст

Вступ.....	8
1 Теоретичні основи структури, формування та класифікації платіжних систем	11
1.1 Поняття платіжної системи та загальні засади її функціонування	11
1.2 Еволюція та класифікація платіжних систем.....	17
1.3 Ідентифікація ризиків платіжних систем як основа формування їх безпеки в сучасних умовах	24
Висновки до першого розділу	29
2 Моніторинг стану діяльності платіжних систем в Україні.....	32
2.1 Аналіз статистики платіжної інфраструктури протягом 2016–2024 рр.	32
2.2 Оцінка тенденцій розвитку ринку платіжних карток, емітованими українськими банками в Україні та за її межами	38
2.3 Визначення стратегічного значення платіжних систем у діяльності АТ “Укрзалізниця”	51
Висновки до другого розділу.....	54
3 Перспективи розвитку платіжної інфраструктури України в умовах динамічної цифровізації.....	56
3.1 Аналіз взаємозв’язку між обсягом банківських безготівкових розрахунків та ВВП за допомогою методів статистично–кореляційного аналізу.....	56

					МРЕ. 189.01.04 ПЗ			
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата				
Розроб.		Колодруб С.С.			Платіжні системи в Україні та перспективи їх цифрової трансформації	Літ.	Арк.	Аркушів
Перевір.		Бойко ДІ					6	90
Реценз.						УкрДУЗТ		
Н. Контр.		Тройнікова О.М.						
Затверд.		Кірдіна О.Г.						

3.2 Актуальні проблеми функціонування платіжної системи та ключові вектори трансформації та розвитку платіжного ринку України	63
3.3 Дослідження доцільності створення внутрішнього платіжного сервісу UZ Рау на базі АТ «Укрзалізниця».....	70
Висновки до третього розділу	74
Висновки.....	77
Список використаних джерел.....	82
Додатки	87

					МРЕ. 189.01.04 ПЗ	Арк.
Зм.	Арк.	№ докум.	Підп.	Дата		

Список використаних джерел

1. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591–IX. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591–20#n1249> (дата звернення: 01.11.2025).
- 2 A glossary of terms used in payments and settlement systems // Bank for International Settlements The Committee on Payment and Settlement Systems. 2003. URL: <http://www.bis.org/publ/cpss00b.pdf> (дата звернення: 25.10.2025).
- 3 Principles for financial market infrastructures. // The Committee on Payment and Settlement Systems and Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions. 2012. С. 182.
- 4 Kokkola T. The payment system Payments, securities and derivatives, and the role of the Eurosystem / Tom Kokkola // 2010. 369 с.
- 5 Glossary of terms related to payment, clearing and settlement systems // European Central Bank. 2009. URL: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/glossaryrelatedtopaymentclearingandsettlementsystems.pdf?ab0084ae8df09dcee52028cd76244b9d> (дата звернення: 21.11.2025).
- 6 Коваль Н. О. Особливості функціонування платіжних систем України на сучасному етапі їх розвитку / Н. О. Коваль, М. В. Борщ // *Ефективна економіка*. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1441> (дата звернення: 5.11.2025).
- 7 Бабух І. Б. Інституціональний підхід до аналізу платіжної системи як самостійної сфери економічних відносин / І. Б. Бабух, П. О. Нікіфоров. // *Гроші, фінанси, кредит*. 2016. №2. С. 106–113.
- 8 Вовчак О. Д., Платіжні системи: Навч. посібник/ О. Д. Вовчак, Г. Є. Шпаргало, Т. Я. Андрейків // К.: *Знання*, 2008. 247 с.
- 9 Пожидаєва М. А. Діяльність платіжних систем як предмет фінансово–правового регулювання / М. А. Пожидаєва // *Публічне право*. 2016. № 2. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_2_20 (дата звернення: 18.10.2023).

10. Коробейникова О. М. Теоретико–методологічний аналіз сутності локальних платіжних систем / О. М. Коробейникова // *Сучасна економіка: проблеми, тенденції, перспективи*. 2013. № 9.

11. Положення про здійснення контролю за дотриманням банками вимог законодавства з питань інформаційної безпеки, кіберзахисту та електронних довірчих послуг : затв. Постановою Правління Національного банку України від 16.01.2021 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004500-21#Text> (дата звернення: 22.11.2025).

12. Положення про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0187500-22#Text> (дата звернення: 25.10.2023).

13. Методика комплексного оцінювання системно важливих платіжних систем: Постанова Правління Національного банку України від 24 вересня 2015 року № 635// Національний банк України. 2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0635500-15> (дата звернення: 17.10.2023).

14. Сенищ П. М. Банківська діяльність в системі державної політики економічного зростання України: теорія та досвід : дис. докт. ек. наук : 08.00.08 «гроші, фінанси та кредит» / Сенищ П. М. // Київ, 2016. 503 с.

15. Махаєва О. О. Емісія та використання електронних грошей в Україні: дис. канд. ек. наук : 08.00.08. / Махаєва Олена Олександрівна// Київ, 2009. 210 с.

16. Запрацювало нове покоління СЕП – на базі стандарту ISO 20022 в цілодобовому режимі URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zapratsyuvalo-nove-pokolinnya-sep-na-bazi-standartu-iso-20022-v-tsilodobovomu-rejimi> (дата звернення: 25.11.2025).

17. Пожидаєва М. Проблемні питання визначення категорії "Національна платіжна система" за законодавством України / М. Пожидаєва. // *Підприємництво, господарство і право*. 2013. №9. С. 20–24.

18. Адабашев Т. К. До питання про визначення основних ознак платіжної

системи / Т. К. Адабашев // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. №2. С. 156–160.

19 Назаренко В. До питання визначення поняття «платіжна система» в Україні / В. Назаренко // *Підприємництво, господарство і право. Фінансове право*. 2017. №10. С. 151–155.

20 Солонинка З. Б. Перспективи запровадження та розвитку національної системи масових електронних платежів / З. Б. Солонинка, О. В. Метлушко. // *Гроші, фінанси і кредит. Економіка і суспільство*. 2017. №13. С. 1213–1220.

21 Listfield R. Modernizing Payment Systems in Emerging Economies / R. Listfield, F. Montes–Neeret // *Policy Research Working Paper. The World Bank*. 1994. №1336. С. 48.

22 Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/index.htm> (дата звернення: 02.11.2025).

23 Квасницька Р., Форкун І., Гордєєва Т. Сучасні підходи забезпечення інформаційної безпеки платіжних систем та їх кіберзахисту. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5. Т. 1. С. 47–52.

24 Трусова Н.В., Чкан І.О. Платіжні системи в Україні та ризики їх функціонування. *Бізнесінформ*. 2021. № 1. С. 257–263.

25 Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Управління операційними ризиками в платіжних системах. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 79–87.

26 Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 20.10.2025).

27 Про затвердження Положення про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні 24.08.2022 № 187 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0187500-22#Text> (дата звернення: 01.11.2025).

28. Положення про порядок здійснення авторизації діяльності надавачів фінансових платіжних послуг та обмежених платіжних послуг : Постанова Правління НБУ 07.10.2022 № 217 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0217500-22#n36>. (дата звернення: 05.11.2025).

29. Положення про реєстрацію платіжних систем, учасників платіжних систем та технологічних операторів платіжних послуг : Постанова Правління НБУ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0208500-22#n29>. (дата звернення: 29.10.2025).

30. Положення про залучення комерційних агентів для надання фінансових платіжних послуг : Постанова Правління НБУ від 02.08.2022 № 168 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0168500-22#n18>. (дата звернення: 22.10.2025).

31 Юдин О.Ю. Поняття та ознаки безготівкових розрахунків в національній та іноземній валюті, криптовалюти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 271–275

32 Тивончук О.І., Хуснуллін І.А. Діджиталізація безготівкових розрахунків в умовах війни в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-155> (дата звернення: 13.10.2025).

33 Жуковський М. Правове регулювання розрахункових операцій в банківській сфері України / М.Жуковський // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер. : Юридичні науки. – 2024. – Т. 11, № 1 (41). – С. 91–97.

34 Волохата В.Є. Міжнародний досвід розвитку ринку платіжних карток і проблеми функціонування платіжних карток в Україні. *Бізнес-Інформ*. 2022. № 4. С. 119–124.

35 Орлик О.В., Гострик А.М. Аналіз ринку безготівкових розрахунків в Україні. *Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету*. 2024. № 1–2. С. 3–41.

36 Пиріг С.О. Оцінка рівня ринку платіжних карток та чинники впливу на його розвиток / С.О. Пиріг, Л.І. Іщук, І.В. Олександренко // Економічний форум. – 2021. – № 1 (1). – С. 184–192.

37 Пшик Б.І. Безготівкові розрахунки населення в умовах розвитку цифрової економіки: сучасні виклики в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.1> (дата звернення: 15.10.2025).

38 Бойко Д.І., Колодруб С.С. Тенденції та перспективи розвитку безготівкових платежів в Україні. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2025. № 91.

39 Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 20.10.2025).

40 Офіційний сайт компанії Capgemini. URL: <https://www.capgemini.com/> дата звернення: 22.10.2025).

41 Національний банк України оцінив зростання ВВП та дав прогноз на наступні роки URL: <https://kyiv24.news/news/nacziionalnyj-bank-ukrayiny-oczinyv-zrostannya-vvp-ta-dav-prognoz-na-nastupni-roky> (дата звернення: 29.10.2025).

42 Фрадинський, О. Платіжні системи: сутність, еволюція та ризики функціонування. *Сталий розвиток економіки*, №4 (55), 42-47

43 Квасницька Р., Форкун І., Гордєєва Т. Сучасні підходи забезпечення інформаційної безпеки платіжних систем та їх кіберзахисту. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5. Т. 1. С. 47–52.

44 Методичні рекомендації з управління ризиками в платіжних системах. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guidelines_risk_management_ps.pdf?v=14 (дата звернення: 02.11.2025).

45 Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Управління операційними ризиками в платіжних системах. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 79–87.